

„Stajero“ izhaja vsaki petek, datiran z dnevom naslednje nedelje.

Naročnina velja za Avstro-Ogrsko: za celo leto 3 krone, za pol in četrt leta razmerno; za Nemčijo stane za celo leto 5 kron, za Ameriko pa 6 kron; za drugo inozemstvo se računi naročnino z ozirom na visokost poštnine. Naročnino je plačati naprej. Posamezne številke se prodajajo po 6 vin.

Uredništvo in upravnstvo se nahajata v Ptuj, gledališko poslopje štev. 3.

Slava Tebi, ki si nas kmete ljubil!

Kmečki stan, srečen stan!

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastonj, ali rokopise se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torek zvečer.

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (inseratov) je za celo stran K 64, za 1/2 strani K 32, za 1/4 strani K 16, za 1/8 strani K 8, za 1/16 strani K 4, za 1/32 strani K 2, za 1/64 strani K 1. — Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

Štev. 4.

V Ptuj v nedeljo dne 26. januarja 1908.

IX. letnik.

Somišljeniki!

Vkljub temu, da se naši nasprotniki z vsakim dnevom huje jezijo in grozijo, prirejali bomo tudi v bodoče naše kmetijske shode. Nam se gre za to, da pričnemo in na Spodnjem Stajerskem s pravo kmetško politiko. Ljudstvo naj izve vse izdajstvo, s katerim so ga njegovi vsiljeni poslanci prodali. Ljudstvo naj izprevidi, da mu je dosedanja narodnostna in verska gonja, le in povsod škodovala, da je pri temu le trpelo in postalo revno. Zato naprejš shodi napredne stranke! Kmetje in kmetice! Prihodnji shodi se vršijo takole:

V nedeljo, 26. prosinca 1908 točno ob 3. uri popoldne se vrši v gostilni g. Golloba v Vurmbergu

kmetški shod.

Vabljeni so vsi, ki imajo dobro voljo, da si izboljša revni, zanemarjeni kmetški stan svojo bodočnost. Nikogar ne izvajamo, nikogar ne bomo napodili iz shoda. Ali to rečemo, da si ne bomo pustili shod od nahnjanih rogoviležev razbiti! Za to smo pač že preskrbeli.

Tudi na tem velepomembnem shodu bodeta govorila posestnik Andrej Drogenig iz Podplata in urednik Karl Linhart iz Ptuja, prvi o gospodarskih kmetških vprašanjih, drugi pa o političnem položaju.

V nedeljo, dne 2. svečana, na praznik svečnice, se vrši v gostilni g. Rebernaka v Sv. Lovrencu v slov. gor.

kmetški shod

na katerem bodeta govorila ista dva govornika o istih zadevah.

Možje in žene! Ne pustite se nahnjati od vaših sovražnikov in udeležite se shodov polnoštevilno. Saj ni nikdo zavezan, da vstopi v našo stranko. Ali poslušati in potem soditi, to je treba **Pridite torej vsi!**

Naša moč.

Kako smešni so naši nasprotniki, ko se našemu delu smejijo in ko vpijejo, da nimamo naprednjaki nobenih moči! Seveda, iz tega prisiljenega nasprotniškega smeha zveni tajni strah, — čimglasneje se rogajo prvaški nasprotniki, temvečja groza jih obhaja... Iz naših listov se norčujejo in vendar mora vsakdo, ki pozna le malo razmere, gotovo priznati, da ga ni lista, ki bi bil tako priljubljen, tako razširjen in pred katerim bi se sovražniki tako tresli, — kakor naš nevstrašeni „Stajerc“.

Istotako so se naši nasprotniki začetkoma norčevali iz ustanovitve „Stajerceve“ napredne stranke. Vpili so, da je to „stranka nemčurjev“ in se smejali. Ali ljudstvo se ni dalo zapeljati na prvaški led, ljudstvo se ni dalo zasleptiti od prvaških narodnjaških praznih besed, — v trumah je prihajalo ljudstvo v naše vrste in to brez ozira na sladke obljube od strani „rešiteljev“ v klerikalnem talarju in narodnjaškem fraku. V javnosti se se nam nasprotniki smejali, ko smo povečali „Stajerca“ in ga pričeli izdajati vsak teden. Zdaj se ne smejijo več, zdaj ko je že cela vrsta prvaških zakonitih lističev poginila, — lističev, ki so bili ustanovljeni z edinim namenom, da končajo „Stajerca“... In rogali so se naši nasprotniki, ko smo ustanovili svoje „Stajercevo“ tiskovno društvo. Danes se ne rogajo več, — danes, ko ima to tiskovno društvo lepi prometni kapital, ko je stotero članov, ki so vplačali po 1, 2, 5, tudi 10 deležev po 10 kron, danes, ko prinašajo napredni kmetje svoj denar raje v naše tiskovno društvo, nego v prvaške posojilnice, danes, ko bode zamoglo to tiskovno društvo plačati za vložene deleže lepe procenote, ker se je njegovo prvo podjetje (kmetški koledar) tako temeljito posrežilo... Smejali so se naši nasprotniki, ko smo rekli da bomo prirejali shode, podučevali ljudstvo, mu odpirali oči. Danes se nam ne smejijo več, danes nam le grozijo z navad-

nimi psovkami, danes nas hočejo prestrašiti s poleni in nočmi, z ubojem in umorom.

Oj ti naši shodi, ti delajo prvaštvu farške in dohtarske barve velikanske preglatice. Naravno! To niso shodi, na katere pride par po kaplanih kakor živina prignanih zasleplencev, par od prvaških dohtarjev odvisnih revežev, — to so ljudski shodi, na katerih se zbiraajo najboljše, najpametnejše in najrenejše gospodarji. To so možje, za katerimi leži življenje dela, življenje poštenja, — možje, ki se ne obračajo po vetru, temveč katerih prepričanje je plod izkušnje, dela, trpljenja. In zato so naši pristaši trdni kot skala, previdni kot lesica in pogumni kot lev... Velika moralna moč leži v naših shodih. Pridite, nasprotniki, pogledajte naše shode! Tudi vi imate prosto besedo, — pridite in pobijte naše govornike, razkrinkajte nas, ako govorimo neresnico, dokažite nam naše „zmote“, le pridite! Ali s tem, da žugate in grozite s trpežom, z ubojem, s surovostjo, s tem nas ne prestrašite...

Naša moč tiči v resničnosti naših trditvev in v odkritosrčnosti našega nastopanja. Mi ne skrivamo ničesar in mi povemo vse tako, kakor nam je Bog jezik vstvaril. Klerikalni kakor narodnjaški prvaški delajo edino z neumnostjo, — oni so fanatiki in le zaslepljene ljudi zamorejo imeti v svojem taboru, — ne gre se jim za zmago, temveč za boj. Prepričanje, sovražnega hujskanja, gonja, — to so stebri klerikalstva, stebri prvaštva! In vse drugo jim je postranska stvar... Mi pa ne zahtevamo od nikogar, da bi nam slepo verjel in slepo sledil. Vsak naš somišljenik naj se prepriča, naj sodi po lastni pameti in lastni izkušnji... V tem, v resničnosti, v odkritosrčnosti tiči naša moč! In to moč hočete vi pohabljeni, priljčkavi bankerotni kaplani in peaniki premagati? Smejite se, — smejite se, prvaki, samim sebi se smejite, ker hočete zid z vašimi trdimi glavami predreti... Smejite se, — lache, Bajazzo! — kajti preko vašemu nazadnjaštvu,

Kadar gorè potujejo...

Povest od sovraštva in ljubezni.
Spisal Karl Bienenstein.

(10. nadaljevanje.)

VII.

Drugi dan se je Toni hudo kesal, da ni takoj gostilne zapustil, ko je Zagorjana opazil; še bolj pa se je kesal, da je pustil Roziko samo domu iti. Zdaj ji je gotovo ote vse drugače povedal. In pozjutrajnem naj bi šel zopet na planino, brez da bi Roziko še enkrat videl.

Zagorjanov hlapec je v gostilni vse izvedel ter Roziki povedal. Le-ta je takoj vedela, kdo je bil vzrok prepiru. Ali da je Toni njenega očeta udaril, ji je košalo veliko solz, ki so iz novega tekle, ko se je zvečer v postelj vlegla. Poleg tega je postajala s tem dnevom hudo bojazljiva. Njeni oče je bil od tega časa vedno bolj tih. Govoril je le najpotrebnejše in v njegovih očeh je ležalo nekaj zmedenega. Za Roziko se ni več brigal, kakor da bi jo sploh ne bi bilo.

Prihodnjo nedeljo popoldne je prišel Joža k Zagorjanu. Na poti je srečal Roziko. „No, ali si danes sama?“, je vprašal Joža. — „Sama ja, kdo pa naj bi bil z mano“, je odgovorila. — „Ali smem malo s tabo?“ — „Hvala, bom že sama pot najdla.“ — „Pa bi šel rad

malo s tabo.“ — „Hvala lepa za čast, s tabo bi se res sramovala!“ — Joža je postal blede. „Sramovala bi se z mano? Želel bi, da ne bi nikdar to besedo obžalovala. Nikdar, veš, lepa Rozika!“ Ona je šla naprej. Gledal je sovražno za njo in mrmral. „Naredil te bodem že malo in ponižno, ti ponosno dekle!“

Zamišljen je sedel Zagorjan pred hišo, ko je stopil Joža k njemu. „Moram malo pogledati, kaj delaš. Zakaj pa nisi prišel v vas?“ — „Zakaj? To vprašajo? O Bog, sosed, tega ne zdržim. Znoret! moram. Mene Zagorjana, so iz krčme vrgli in to zaradi Požurnikovega poba.“ Zaškrjpal je z zobmi in nadaljeval: „Poglej me, ali sem še človek ali divja zverina, katero sme vsakdo zasledovati? Ali sem berač, da si upa vsak hlapec, vsak ušivec čevlje v mene obrisati? Vsi ljudje kažejo s prsti za mano: Tega je Požurnikov pretepel — o, o —.“ Joža je bil v srcu vesel; zdaj, zdaj je imel Zagorjana v svoji roki. Hujskal je naprej: „Ja, sosed, stvar je končala hudo za naju. Vsi pomagajo proti tebi, celo pobje. Zdaj so zložili celo pesmico proti tebi. Pa ti jo raje ne povem.“ — „Povej, povej!“ — Branil se je navidezno, a končno jo je povedal:

»Zagorjan priha
k maši v oštarijo,
Požurnikov fant
mu odveže da...«

Zagorjan je sedel s strupenimi očmi tu. Misel za misel je prihajala v njegovo glavo in končno je obstala ena misel. Prijel je Jožeta za rokav in rekel: „Ti, ali moram vse to pretrpeti? Mislim da ne. Tu se mora nekaj zgoditi! Ali me razumeš?“ — „Razumem“, je odgovoril Joža; „ali kaj naj storim? Vsi skupaj pomagajo. K večjem ko bi enega dobil. Temu bi dal lahko spomin, drugače te bodo še šolarji zasmehovali.“ — „Daj mi svet!“ je prosil Zagorjan. In Joža je vedel za svet. Povedal mu je celi načrt ter končal: „Nevarnosti ni zate. Napraviva kakor takrat. Jaz sem tvoja priča. Prisezem vse.“

Prihodnje dni enkrat sta šla Joža in Zagorjan na planino. Ogledala sta si par mladih volov. Pastir je iz pogovora razvidel, da hoče Joža za vole neki kos njive dati. Pastir je začuden gledal. „Kaj-ne“, je rekel Joža, „ti se čudiš? Pokazal bodem, da znam še gospodariti.“ Opoludne sta kmeta zopet odhajala. Ko sta prišla do gozda, prepričala sta se, da je puška, ki sta jo tam skrila, še vedno na svojem mestu.

Proti večeri so videli kmeti, kako sta šla Zagorjan in Joža proti hiši zadnjega. Kmalu potem je prišel Jožev hlapec v gostilno in zahteval pet litrov vina. „Zakaj pa potrebujete danes toliko vina?“ je vprašal krčmar. — „Zagorjan in Joža sta napravila neko kupčijo; Joža je dal kos njive, Zagorjan pa par volov. Mi pričnemo zopet z dobrim gospodarstvom.“ — „Aha, in to s petimi litri

V nedeljo, 26. prosinca 1908 ob 3. uri pri g. Gollobu v Vurmbergu kmetški shod!